

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Sprogtestning af tosprogede småbørn

Lars Holm, lektor, ph.d.
Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU)
Aarhus Universitet
Tuborgvej 164,
2400 København, NV
larsh@dpu.dk

DANSK FOR DE YNGSTE

Her er Søren, og her er Ahmed.
»Se, en sø«, siger Søren.
»Wallah, min søster«, siger Ahmed.
»Nej, ikke søster, men sø. En sø med en ål«, siger Søren.
»Ûl«, siger Ahmed.

»Nej«, siger Søren, »ål, og hvis du ikke har lært at sige sø og ål, inden du starter i skolen, risikerer du at blive en taber.«
»Ornli zygt«, siger Ahmed.
»Ja, men det er ikke mig, der siger det«, siger Søren. »Det er noget, der står i en undersøgelse fra Syddansk Universitet.«

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Program:

- Udviklingstendenser i sproglig evaluering i daginstitutioner
- Forskningsmæssige tilgange og forskningsspørgsmål
- Analyse af praksiseksempler
- Konklusion og perspektivering

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Udgangspunkt:

- a) Sproglig evaluering er og har altid været et element i den institutionelle praksis i daginstitutioner
- b) Den institutionelle praksis omkring sproglig evaluering er under forandring

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Forandringerne i den institutionelle sproglige evaluering indebærer at:

- a) den sproglige evalueringspraksis er blevet udvidet kvantitativt
- b) flere og flere formål er indlejret i den institutionelle sproglige evaluering
- c) flere og flere aktører inddrages i arbejdet med sproglig evaluering

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Hvorfor forske i institutionel sproglig evaluering?

En institutionel sproglig evaluering er en magtfuld praksis:

- den repræsenterer et officielt vurderende perspektiv på sprog og sproglig udvikling
- den indebærer typisk en kategorisering af børn og fungerer ikke sjældent som udgangspunkt for tildeling eller fratagelse af ressourcer og rettigheder
- den skaber bestemte interaktionsformer, hvor pædagog, barn og forældre tildeles særlige roller og positioner

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

En institutionel sproglig evaluering er altså på samme tid:

- et måleinstrument med et bestemt syn på sprog, kundskaber og viden
- et samfundsmæssigt styringsredskab
- en social praksis
- tre perspektiver som genfindes i forskningen

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Forskning i sproglig evaluering:

En *evalueringssintern* forskningstradition teoretisk forankret i anvendt lingvistik og i en psykometrisk orienteret testtradition. Fokus på udvikling af evalueringsredskaber og på målingsresultater.

En *evalueringsekstern* forskningstradition teoretisk forankret i sociologisk teori. Fokus på generelle samfundsmæssige perspektiver – magt, (u)lighed, rettigheder, sortering

En *forskningstradition med teoretisk forankring i pædagogisk antropologi*. Fokus på sproglig evaluering som social praksis.

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Overordnede forskningsspørgsmål i et pædagogisk antropologisk perspektiv:

- Hvordan konstrueres en sproglig vurderingspraksis i mødet mellem vurderingsmateriale, pædagog og børn/forældre?
- Hvordan tillægges sprog og faktisk sprogbrug værdi i en social sammenhæng?

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Operationalisering af forskningsspørgsmål:

Hvad er evalueringens teorigrundlag i relation til:
sprogsyn, målingssyn, kundskabssyn?

Hvad er der for en institutionel praksis der skabes
gennem evalueringen?

Hvilke samfundsmæssige implikationer er der af den
regulering/styring, der kommer til udtryk gennem
evalueringen?

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Analysegrundlag:

Data fra feltarbejde i tre daginstitutioner i Københavns Kommune, herunder interviews med centrale aktører, observationer af sproglige evalueringer og indsamling af relevant information om evalueringsredskaber m.m.

Evalueringsmaterialer:

- Sprogvurderingsmateriale til 3-årige. (Ministeriel)
- Københavns Kommunes evalueringsmateriale til tosprogede børn (Københavns Kommune)
- TRAS (Special-pædagogisk Forlag)

Feltarbejdet fandt sted i 2008-2009.

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

- Evalueringspraksis med "Sprogvurderingsmaterialer til 3-årige"

Eksempel 1:

Hanne: Så har vi tog og bog. Kan du pege på tog?

Yasmin: [Barnet peger på billedet af et tog]

Hanne: Ja. Det var sørme rigtigt. Så skal du vende igen. Så har vi bil og pil. Kan du pege på bil?

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

- Evalueringspraksis med "Sprogvurderingsmaterialer til 3-årige"

Eksempel 2:

Hanne: Hvor er drengen henne? Kan du tage ham op af kufferten? Ja, det var godt. Og hvor er pigen henne? Kan du tage hende op af kufferten?

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

- Evalueringspraksis med "Sprogvurderingsmaterialer til 3-årige"

Eksempel 3:

Hanne: Kan du så sige: lampe-bamse-sut.

Yasmin: Lampe-bamse-sut.

Hanne: Hold da op, hvor er du bare god.

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår 19. marts 2013

- Evalueringspraksis med "Københavns Kommunes vurderingsmateriale til tosprogede børn"

Eksempel 4:

Ida: Hvor er din ryg henne?

Amir: Her.

Ida: Ja. Og hvor er numsen?

Amir: Der.

Ida: Den er der. Godt.

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

- Evalueringspraksis med "Københavns Kommunes vurderingsmateriale til tosprogede børn"

Eksempel 5:

Ida: Hvad er det her for en bil?

Amir: En ambulance.

Ida: Hvad farve har den?

Amir: Grøn.

Ida: Ja. Det er rigtigt. Nu skal du høre.

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

- Evalueringspraksis med "TRAS"

Eksempel 6:

Line: Brugt barnet to- til treordssætninger?

Jesper: Ja.

Bente: Ja.

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

- Evalueringspraksis med "TRAS"

Eksempel 7:

Line: Kan barnet lide at være med til sanglege?

Jesper: Ja, det kan hun godt.

Line: Ja, det vil jeg sige.

Bente: Hun er glad for at synge og sådan.

Line: Ja.

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Sprogsyn:

Et strukturelt orienteret sprogsyn:

Den evalueringmæssige opmærksomhed retter sig typisk mod: ordforråd, sætningslængde, syntaks og morfologi

Et interaktionelt orienteret sprogsyn:

Den evalueringmæssige opmærksomhed retter sig typisk mod, hvordan barnet bruger sprog (og andre kommunikationskanaler) til betydningsdannelse i interaktion med andre. Opmærksomheden rettes fx. mod bestemte sprogbrugssituationer.

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Aldersrelatering:

Vurderingsmaterialer konstruerer et prototypisk udviklingsforløb, hvor alle børn forventes at gennemløbe de samme udviklingstræk i den samme rækkefølge.

Kan forestillinger om alderssvarende sproglige udviklingstrin gøres gældende i relation til tosprogede børns udvikling på et andet sprog?

Skal virkelighedens barn holdes op imod en forestilling om eller en konstruktion af det generelle/prototypiske barn?

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Kundskabssyn:

Hvad er det for kundskaber, der i særlig grad værdsættes?

I hvilket omfang forudsætter vurderingsmaterialet, at børn møder nogenlunde de samme ting i deres verden, og derfor tilegner sig nogenlunde de samme ord (på dansk)?

I hvilket omfang forudsætter vurderingsmaterialet en bestemt form for socialisering af barnet?

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

- Evalueringspraksis med "TRAS"

Eksempel 8:

Line: Og jeg kan sige – det der med at skrive – det er ikke noget jeg ser som vores kæmpestore opgave at skulle øh... Vi ved, at han skal være her et år mere, så – ja. Skal vi ikke lade den ligge?

Jesper: Ja, den lader vi ligge. For der er jo ikke rigtig noget.

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Samspelet mellem formål, teorigrundlag og institutionelle praksis:

I det ministerielle "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige" rettes den evalueringsmæssige opmærksomhed mod kendskab til frekvente enkeltord og mod fonetiske forhold.

Det begrundes med, at ordforråd og beherskelse af enkeltlyd anses for at være de mest betydningsfulde forudsætninger for at børn bliver gode til at afkode tekster.

En bestemt faglig forståelse af læseindlæring med en bestemt faglig forståelse af læsning og sprog, måling og kundskab "sætter sig" på, hvad der tæller som en sprogvurdering af 3-årige.

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår 19. marts 2013

Evalueringspraksis med "Københavns Kommunes vurderingsmateriale til tosprogede børn".

- Trine: Sæt dig lige herop, så vi kan lege.
Hamza: Nej.
Trine: Du skal sætte dig herop – ved siden af mig.
Hamza: Det vil jeg ikke.
Trine: Jo, det skal du. Kom!
Hamza: Jeg [uf]
Trine: Hvad siger du skat. Prøv at kigge på mig.
Hamza: Jeg vil høre historie.
Trine: Ja, men vi hører historie bagefter.
Hamza: Nej.
Trine: Du vil slet ikke?
Hamza: Nej, jeg..
Trine: Vi har biler her, du kan lege med.
Hamza: [Ryster på hovedet og ser ned i bordet]
Trine: Du vil ikke lege med biler.
Hamza: Nej, jeg vil have historie.

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår 19. marts 2013

-
- *Evalueringspraksis med "Københavns Kommunes vurderingsmateriale til tosprogede børn"*

Jette: Kan du ikke kaste den over til mig?

Omar: Nej.

Jette: Nå, hvis nu jeg kaster den over til dig?

Omar: Det vil jeg ikke.

Jette: Prøv at gribe!

Omar: Kan ik´

Jette: Prøv! Skal vi gøre det med den lille bold i stedet for? Nej. Er du træt?

Omar: Nej.

Jette: Grib!

[A simulerer et kast og kaster herefter bolden. Barnet griber bolden med stort besvær]

Jette: Det var godt. Og grib, og grib.

[A simulerer igen et kast]

Omar: Jeg vil ikke. Jeg vil ikke. [Med hævet stemme]

Jette: Ok. Der er ikke mere.

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Hvad er implikationerne af den udvidede sproglige evalueringspraksis for tosprogede børn?

- at det bliver stadig sværere at være et "normalt" barn
- at fokus flyttes fra det unikke barns autonome sproglige udvikling til forestillinger om det tosprogede prototypiske barns sproglige udvikling
- at kun sproglig udvikling på dansk tillægges værdi
- at tosprogede børn kategoriseres som potentielle tabere/problemer i diskursen om daginstitutioner

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Hvad er implikationerne af den udvidede sproglige evalueringspraksis for pædagoger?

- at det lokale faglige skøn underordnes evalueringsmaterialers vurderingskriterier og sprogsyn
- at den evalueringmæssige opmærksomhed rettes mod prædefinerede kategorier
- at der sker en omprioritering af det pædagogiske arbejde fra dialogos til diagnosis
- at der kommer et øget fokus på træning og vurdering af det enkelte barn frem for et fokus på sociale relationer

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Hvad er implikationerne af den udvidede sproglige evalueringspraksis for sprogsynet?

- at et kvantitativt strukturel sprogsyn bliver fremtrædende – på bekostning af et kvalitativt interaktionelt sprogsyn
- at børns sprog forstås som en individuel attribut i et dikotomt kan/kan-ikke perspektiv - og ikke som en interaktionel forhandling af betydning i kontekst med jævnaldrene
- at en forståelse af sproglig udvikling som lineære alderssvarende udviklingsforløb bliver fremtrædende – på bekostning af forståelser af sproglig udvikling, der rummer flersprogethed, diversitet og hybriditet

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Hvad er implikationerne af den udvidede sproglige evalueringspraksis for forskningen?

- at der er et øget behov for kvalitativ forskning i sproglig evaluering som social praksis som supplement til forskningen i sproglig evaluering som måleredskab og til forskningen i sproglig evaluering som styringsredskab

- Hvad er der for en forskning, der er relevant for at daginstitutioner bedst muligt kan rumme flersprogede børns autonome sprogudvikling?
Flere målinger eller udvikling af en flersproget sprogpædagogisk praksis?

- Hvad er der for fagligheder og rationaler, der skal informere daginstitutionernes sprogpædagogiske arbejde med flersprogede børn?

Foreningen for tosprogede småbørns vilkår
19. marts 2013

Læs videre i:

Holm, L. (2009). Sproglig evaluering i daginstitutioner – hvad er formålet? *Dansk Pædagogisk Tidsskrift*. 4: 26-33.

Holm, L. & Laursen, H. P. (red.) 2009: *En bog om sprog – i daginstitutioner. Analyser af sproglig praksis*. København: DPU's forlag.

Holm, L. (2009). *Evaluering af sprogvurderingsmaterialer i daginstitutioner. En undersøgelse af sproglig vurderingspraksis i daginstitutioner i Københavns Kommune*.

Kan downloades fra www.dpu.dk/om/larsh under "Publikationer".

Pettersvold, M & Østrem, S (2012). *Mestrer –mestrer ikke. Jakten på det normale barnet*. Oslo: Res Publica